

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Szabó János
Cím: Amerikai ember budapesti impressziói
Forrás: Nemzeti Ujság

Osztályozás	
Tárgy	910.2
Hely	
Idő	"1924"
Személy	

Bn 1924. 9. 7. (Hely) (Idő) (Köt. v. füz.)

Amerikai ember budapesti impressziói

Tisztelt Szerkesztő Ural

Tíz év nem jártam Budapesten s a hazavagyó életem meleg érzéseivel, nagy örömeivel köszöntöttem szülővárosom határát. Ez a tíz év Magyarország legszomorubb korszaka volt, ennek az időnek minden fájdalmát, veszteségét, gyászát Amerika földjén is magamban hordoztam és kíváncsi voltam, hogy ez a tíz év mennyire változtatta meg magának Budapestnek külső képét, fejlődését, lakosságát és általános viszonyait.

Az amerikai lapok leírásai után, különösen azoknak a „hazai” tudósításoknak alapján, amelyeknek célja minél sötétebb színekben tüntetni fel a külföld előtt a magyar viszonyokat, végül a hozzám érkezett tömérdek kérdésvél után egész másnak gondoltam a helyzetet.

Teljesen lerongyolódott, elhanyagolt, desperált Budapestet képzeltem magam elé s ehelyett a régi szép Budapestet láttam viszont. Különösen meglepett az üzletek gazdagsága, az utcák tisztasága, a nagy és rendezett forgalom, a teljes jogbiztonság és természetesen friss örömmel töltött el a főváros gyönyörű fekvése, a budai hegyvidék fejlődése. A főváros utcáit járva, jólesett gyönyörködnöm a sok szép művészi épületben. Ez nálunk, Amerikában hiányzik. Vannak felhőkarcolóink és impozáns középületeink, de ezekben nincs meg a művészi szépség és a mult patinája. Jól jellemezte valaki Amerikát, amikor azt mondta, hogy Amerika olyan, mint egy nagy kiállítás, melyben minden gyorsan, csak a külső hatás kedvéért készül.

Amde, ha az ember pár hétig jár Budapesten, sok olyat is lát, ami másképp is lehetne. Így például feltűnik, hogy most a legintenzívebb munka szükségletének idején is sok Budapesten a tétlen, ráéró ember. A kávéházak, hála Isten már megfogytak, de a vendéglők még mindig azt mutatják, hogy itt az emberek a munkát hamar megelégtelik. Amerikában, ahol a „time is money” elve járja, az egyes ember végzett napi munkája nemcsak időben nagyobb, hanem erőben, tempóban is. Sajnos, Budapesten, mintha a közlekedés is ahhoz a tényhez alkalmazkodnék, hogy itt az embereknek kihatle-

nül sok idejük van. Nem szólok az autóról, amely Magyarországon még mindig luxus-számba megy, holott Amerikában már a gyárak előtt is tömegesen állnak a gyári munkások várakozó autói, csak a villamosra térek ki. A lassú és rendetlen budapesti villamosközlekedés nem kelt jó benyomást, ilyen nagyvárosban, legalább is a főbb vonalakon, a föld alatt kellene lebonyolítani a forgalmat. Ez nemcsak a város szépségét emelne, mert elünnök a sok döcögő, lármas villamos, hanem nagy időmegtakarítást is jelentene. Annak idején Budapest volt az első kontinentális város, amely földalatti villamosvonalat épített. Miért elégedtünk meg a kezdés dicsőségével, miért nem folytattuk a kezdett munkát? Ez komoly, nagy feladat volna, de ehelyett megelégszünk azzal, hogy az utcaburkolatot folytonosan javítjuk, sokszor még ott is, ahol megtenné a régi. Sehoh annyiszor nem tépik fel az utcatestet, mint Budapesten.

Sajnálatos tapasztalataim vannak a budapesti telefon körül. Mindjárt megérkezésem napján meg kellett állapítanom, hogy a jó telefonszolgálatot a főváros nélkülözi. Ezt annál is inkább éreztem, mert Amerikában a telefon tökéletessége minden képzeletet felülmúl. A központ rögtön kapcsol, nemcsak a helyi központ, hanem a vidék is. Este 9 órától féláron, éjjeltől reggelig pedig negyedáron lehet a long distance-on (hosszu távolságon) beszélni, ami azért okos dolog, mert aki teheti, az olcsóbb éjjeli díjszabás kedvéért éjszakára halasztja telefonbeszélgetéseit s így a nappali telefon forgalmát tehermentesíti. A központ a közönségnek szinte, hallatlan udvariassággal jár a kezére. Velem megtörtént, hogy beszélni akartam egy vidéki állomással, melynek vonalait az éjszakai hóvihár széttepte. Miután közvetlen összeköttetést nem tudtam kapni, a legközelebbi állomás telefonoskisasszonya ebéd-idő alatt, kéretlenül, maga vitte át üzenetemet a kívánt helyre. Vagy egy másik eset. Atlantic Cityben jártam, amikor egy halálozás miatt sürgősen hazahívtak Trentonba. Azon a helyen, ahol laktam, nem volt telefon, mégis az Atlantic City központja felkutatatta lakáso-

mat és értésemre adta a trentoni üzenetet. Pedig Atlantic City közel hetven mérföldnyire van Trentótól. Mindezt külön díjazás nélkül, csak szívességből tették meg. A telefonközpont annyira lelkiismeretes, hogy ha a felhívott vidéki szám azonnal nem jelentkezik, akkor a maga jóindulatából addig-addig próbál összeköttetést teremteni, míg végre sikerül. Hol van ettől Budapest, ahol a központ sokszor félóráig nem jelentkezik?

A budapesti lakásínség és a lakásrendelet folytán támadt viszonyok a külföldről jött emberek népe ugyancsak meglepők. Nővérem zuglotti lakásánál meg vasárnap, Enge-

délyt kellett kérnie nővéremnek a lakótól, hogy a saját házat megtekinthesse. Elszorult a szívem amikor láttam, milyen lelketlenül bánnak a lakók a házzal és a házban átvett butorral. Szó sem lehet arról, hogy az ember az ilyen lelketlen lakót a házból kitegye. Ilyet Amerikában egyetlen napig sem tűrnék. Ott mindenki ur a saját házában. Azt mondják, nincs elég ház Budapesten. Hát miért nem épít az a főváros? Ezt pusztán a gazdasági nyomorúsággal megokolni nem lehet. Egyszerű közgazdasági tétel, hogy a végzett munka értéke nagyobb annál a munkabérnél, melyet az ember a végzett munka ellenében kifizet. A főváros, ha építene, értékeket gyarapítana, megoldhatná a lakásínség problémáját és enyhíthetné a munkanélküliséget. Mind a három szempont külön-külön is elég nyomós.

Megnéztem egy budapesti színelőadást, s ez sok mindenért kárpótolt. Nem a Nemzeti Színházról van szó, mégis ámultam a színészek egyéni kiválóságán, pompás összjátékán, azon az önzetlenségen, ahol érdekeiket a közös célnak alárendelik s a rendezés kitűnőségén. Trentoni magyar híveim kedvéért, akikkel magam is rendezek olykor egy-egy színházi előadást, be kell néha pillantanom az amerikai színházi művészetbe. Mondhatom, Amerikának is vannak jó színészei, de hogy a színművészet átlagos nivója olyan magas legyen, mint Magyarországon, arról szó sem lehet.

Amerikából jött embernek sok derűtlenség
okoz a címeknek Magyarországon divó nalu
mulatságos kultusza és a nagyvási hőbort. Itt
mindenki többnek akar látszani, mint a mi.
Magyarországon most talán kétszerannyi a
méltóságos és kegyelmes ur, mint az egész
egykori osztrák-magyar monarchiában volt.
Ez nem a demokrácia levegője. Anyagilag gaz
dagabb kor talán ebben is egészséges változást
hoz. Mintha az emberek ma kedves illuzióké
pen címekkel kárpótolnák magukat azért, ami
életük szépségéhez anyagi eszközökben hiány
zik. Derűs elégtétellel láttam, hogy tíz év előtti
ismerőseim közt alig van egy pár, aki ne volna
legalább méltóságos.

Ezzel a gyarlósággal szemben nagyszerű és
lélekemelő az az erős meggyőződés, amellyel
Magyarországon mindenki bizik az ország fel
támadásában. Az idegent ez megrendíti, meg
hatja és egyetlen perc alatt a magyar ügy
hívójává teszi. A szomszédos új államok vese
tőpolitikusai nem a harmincötezer főnyi ma
gyar hadseregtől, hanem ettől a meggyőződés
től félnek, mert ebben a meggyőződésben na
gyobb az erő, mint minden hadseregben. Ezt
a meggyőződésünket ápolnunk, fejleszteniünk
kell, mert — szent hitem — hogy ez meg fogja
hódítani előbb-utóbb egész Európát és vissza
szerzi az elszakított területeket.

Szabó János dr.,
trentoni plebános.